

Bez vody se klášter Plasy zřítí. Zapsání na seznam UNESCO mu brání jen nevzhledná silnice

frews.cz/bez-vody-se-klaster-plasy-zriti-zapsani-na-seznam-unesco-mu-brani-jen-nevzhledna-silnice/

Zdroj: Vendula Berčková

Klášter Plasy stojí v nenápadném údolí severně od Plzně. Architekt se při jeho stavbě rozhodl, že místo vysušení podmáčeného podloží pod něj přivede další vodu. Díky konstrukční komplexitě má památka šanci být zapsána na seznam UNESCO.

„Mniši řádu Cisterciáků stavěli svoje kláštery v údolí, v blízkosti řek. Byli to velmi dobří vodohospodáři. Proto není divu, že klášter Plasy byl postaven na břehu řeky Střely a byly do něj svedeny vodní prameny z okolních kopců. Všechny tyto vodní zdroje mniši usměrňovali a využívali v různých částech klášterního komplexu,“ vysvětluje zástupkyně kastelána Monika Tuková, proč byl klášter postavený právě na tomto místě.

Bezprostřední blízkost řeky přináší stavební nevýhodu v podobě podmáčeného a nestabilního podloží. Tento problém se při velkolepé přestavbě největší klášterní budovy v 18. století rozhodl architekt Santini řešit tím, že pod budovou zhotoví dubovou konstrukci, kterou zakonzervuje vodou.

Bývalá obytná budova mnichů stojí na 5103 dubových kůlech. Ty musí být neustále pod vodou, aby se k nim nedostával vzduch a nečistoty. „*Hladina v základech se měří v kontrolních bazénech čtyřikrát denně. Nesmí klesnout,*” sděluje průvodkyně během prohlídky. Kdyby hladina klesla, dřevo by ztratilo svou pevnost a budova by začala kolabovat. Před tím varuje i latinský nápis na základním kameni památky – Bez vod se stavba zřítí.

Do zřícení budovy chybělo málo

Stabilitu hladiny vody v základech zajišťovala síť odvodních a přívodních kanálů. Po zrušení kláštera však nikdo nevěděl, kde se kanály nachází a jak o ně případně pečovat. Po roce 1945 měl klášter několik správců, kteří v něm prováděli nezávisle na sobě různé stavební úpravy. Došlo k nenávratnému přerušení přítoků, ucpání štol i přelití kontrolních bazéneků. Budova trpěla až do 90. let minulého století.

„*Posledních třicet let se pracuje na obnově systémů pod budovou i budovy samotné,*” říká průvodkyně pod jedním ze Santiniho samonosných schodišť. Chybí mu část spojující přízemí a první patro. Doplátilo právě na nešikovné zásahy v minulém století a připomíná nečekanou křehkost této masivní stavby. Zdi sužuje vlhkost a ač se budova se zásahy po roce 1945 poprala velmi statečně, čeká ji stále mnoho práce, aby se vodní a větrací systémy přiblížily kvalitě svého fungování v době baroka.

Klášterní vodní systém je unikátní

V rámci speciální prohlídky s názvem Vodní systém si mohou návštěvníci v Plasích dokonce projít jednou z úzkých šachet, v které se sráží vlhkost. Podobné chodby lze najít i u klášterů Teplá a Chotěšov. V Plasích je systém ovšem bezkonkurenčně nejrozsáhlejší a také jediný, jehož součástí je dubová konstrukce v základech. Společně s Teplou se jedná o jediná místa v České republice, kde jsou podobné systémy zpřístupněny.

Právě díky konstrukční komplexitě má klášter větší hodnotu než památky podobné velikosti. Kasteláni se ho v minulosti pokoušeli zapsat na seznam UNESCO. Tomu však brání jedna hlavní překážka – silnice první třídy procházející bývalou klášterní zahradou.

Památkou UNESCO by se Plasy mohly stát v příštích letech

Zapsání kláštera Plasy mezi památky UNESCO bránil špatný stav fasády a její konstantní ničení provozem na přilehlé rušné silnici. Z hlavní spojnice z Plzně do Mostu se ke klášteru splavuje olej z aut a sůl. To negativně ovlivňuje nejen fasádu budovy, ale také kvalitu vody v základech. Fasádu není v plánu opravovat, dokud se nevyřeší příčiny jejího současného stavu.

Velkou nadějí pro klášter představuje plánovaný obchvat Plas, jenž by měl odvést většinu dopravy z centra města. Podle serveru Zdopravy minulý rok vydal Plzeňský krajský úřad k záměru stavební povolení. Stavba má začít letos v říjnu.

Zdroj: klášter Plasy, Redakce